

MÜMINLER ARASINDAKİ HAK VE İKRAM

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemin ve'l-âkibetü li'l-muttakîn es-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidînâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. İ'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-kitâbi kitâbullâh fe-enne efdale'l-hedyi hedyu Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fi'n-nâr febi's-senedili muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

a. Kul Hakkının Ağır Vebali

مَنْ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ فَقَدْ أُوجِبَ اللَّهُ
لَهُ النَّارَ وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ
وَإِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا؟ قَالَ: وَإِنْ كَانَ قَضِيبًا مِنْ
أَرَائِكِ

Men'ikteta'a hakka'mriin müslimin bi yemînihî, fekad evcebellâhü lehü'n-nâra, ve harrame aleyhi'l-cennete. Fekâle racülün: Yâ

Rasûlallâhi, ve in kâne şey'en yesîran? Kâle: Ve in kâne kadîben min erâkin.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl.

Ravileri uzun. Her kim bir Müslüman'ın bir hakkını yemin ederekten katleder, zapt ederse, alırsa, benimdir diyerekten yemin ediyor, yemin düşüyor mahkemeden. O da yemin ediyor. Ederse, *fekad evcebellâhü lehü'n-nâra*. Cenâb-ı Hakk ona cehennemi vacip kılar. *Ve harrame aleyhi'l-cenneh*. Cenneti de ona haram kılar. Cennet haram olur, cehennem de vacip olur.

Fekâle racülün. Bir adam dedi ki, *Yâ Rasûlallâhi, ve in kâne şey'en yesîran?*

Azıcık şey de olsa olur mu? Olur. Ufak bir şey, emniyetsiz bir şey.

Ve in kâne şey'en yesîran? Kâle: Ve in kâne kadîben min erâkin. Misvak dediğiniz ağacın köklerinden bir parçası da olsa, o hak haktır. Onu her kim böyle yemin ederekten gasp eder, zapt ederse, sahip çıkarsa, ona cehennem vacip olur, cennette ona haram olur.

Ravileri, ravahu Mâlik, Ahmed b. Hanbel, Müslim, Nesaî, İbn Mâce, Taberânî, an Ebi Ümame, Buhârî, Taberânî, Hâkim, Ziya el-Makdisi ve seb'un ahâr an Ebi Süfyan.

Allah, bize nerede geçen derste geçti de en büyük şey haksızlık, hak, haksızlık, haram yiyen insanların, duaya çıktılar da, Musa aleyhisselam'ın da içlerinde beraber olduğu halde Cenâb-ı Hak yağmur vermedi. Dedi ki Cenâb-ı Hak, bunlar bu hakları sahiplerine iade etmedikçe, ne kadar ağlasalar ağlasınlar, ne kadar sızlasalar sızlasalar, ben gözünün yaşına hiç acımam. İlla hak sahiplerine, haklarını eda etmek, ondan sonra yalvarmak. Yoksa hak sahiplerinin hakkını yut da ondan sonra yalvar yalvarabildiğin kadar.

مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَيْسَ بِكَلْبٍ صَيْدٍ وَلَا مَاشِيَةٍ وَلَا
أَرْضٍ فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ

Men'iktenâ kelben leyse bi kelbi saydin ve lâ mâşiyetin ve lâ erdin, fe innehû yenkusu min ecrihî külle yevmin kîrâtâni.

Müslim, Tirmizî, Nesaî, Hz. Ebû Hüreyre'den. Her kim av köpeği olmadık, av köpeği değilse, çoban köpeği değilse, arazi bekleyen köpekten değilse, bir köpek beslerse, evinde süs köpeği yahut nasıl köpek olursa olsun, bu onun her günlük kazancından iki kıyrat noksan eder. Her bir kıyratın ağırlığı bir Uhud dağı kadardır. Yani kazançları elinden

gider. Ne kadar sofu da olsa yani iki kıyrat. Onun için diğ er bir vaktiyle okumuştum.

Fransa da Almanlarla harp yaptılar. O harpte ölenlerin sayısından daha çok köpek, kuduzdan ölmüşler. Kırk bine yakın galiba zannedersem de hastaneleri varmış, kuduz hastaneleri. Çok zayıat vermişler köpeklerden, kuduz olmak suretiyle. Bu tabi hep bu ufacık köpekler evlerde besleniyor, onlar  det edilmişler. K peğın tabi huyu, ahl k  başka çeşit. Binâenaleyh bu hastalık etrafa yayılıp gider. Bundan dolayı olan zayıatta gözü görülmez. Sabahleyin, radyo söylüyordu, bir sene zarfında trafik kazasından ölenlerin adedini, Kıbrıs'ta ölenlerden çok fazla. Neden? E i te dikkatsizlik mi dersin, akılsızlık mı dersin ne dersin de. Allah'ın yolu i te, koca yolu i te. İnsan birbirini görür.  u gökteki yıldızlara bakarsan milyarlarca yıldızlar var. Ne güzel hepsi istikametinde, yolunda. Hiç  a ırmıyorlar, hiç birbirine çarpan yok. Biz koca yolda birbirlerimizi nasıl aldatıyorsak aldatıyoruz işte.

Bu köpeklere de binâenaleyh böyle s s k peğ  arkasına takıyor, gezdiriyor arkasında. Seviyor,  p yor. Ondan da, onun tüyünden de

bir hastalık geliveriyor. Bana ne onlardan. Onun için onun ecirlerinden her gün iki kırat yok olur gider.

مَنْ أَقَرَّ بَعِيْنٍ مُّؤْمِنٍ أَقَرَّ اللَّهُ بِعَيْنِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Men ekarra bi ayni mü'minin, ekarrallâhü bi aynihî yevme'l-kiyâmeti.

Her kim bir müminin gözlerini sürurlandırır, yani onu sevindirirse, her kim bir mümini ne çeşit olursa olsun onu sevindirirse, onu maksadına iliştirirse, O'nu razı ederse, *ekarrallâhü bi aynihî yevme'l-kiyâmeti*. Cenâb-ı Hak O'nun gözlerini gözlerinden murad, O'nun kendisini demektir. Burada gözlerinden murad dediler ama maksat onun kendisini Cenâb-ı Hak kıyamet gününde sürur içerisinde bırakacak, sevindirecek. müslümanı sen sevindirdiydin, işte ona mukabil ben de seni bugün sevindiriyorum diyecek.

مَنْ اكْتَحَلَ بِالْإِثْمِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ لَمْ يَرْمَدْ أَبَدًا

Men'iktehale bi'l-ismidi.

Bunun üstünde çok dersler geçiyor tabi. Mümin kardeşlere sevindirme hakkında. Çeşit fırsatlarda Cenâb-ı Peygamber böyle müteaddit şeylerde bulunmuş. Teşviklerde bulunmuş.

Men'iktehale bi'l-ismidi yevme âşurâe, lem yermed ebeden. Her kim aşure günü, muharremin onuncu günü gözlerine sürme sürerse, onun gözleri bir daha ağrı görmez, demiş ama bu hadîsi de zayıf addetmişler. Ama bunlar fedailendir. Hadîsler ne kadar zayıf olsa da fedailde kendilerinden istifade edilir. Ne olacak bir sürme çekebiliriz o akşam. Erkekler sürmeyi gece sürerler, sabahleyin yıkarlar. Gündüzün kadınlara mahsus, gece erkeklere mahsus.

مَنْ اكْتَوَىٰ أَوْ اسْتَرْقَىٰ فَقَدْ بَرِئَ مِنَ التَّوَكُّلِ

Men'iktevâ ev isterkâ, fekad berie mine't-tevekküli. Her kim, bir defa demiri kızdırıp da ağrıyan yerlere dağılama bizde tabir ederler. Hâlâ köylerde yaparlar bunu böyle. Ağrıyan yerlere demir kızdırmak suretinde dağılayanlar ve Kur'an'dan gayrı, Kur'an'dan gayrı şeylerle rukye edenler edenler, okuyanlar ancak Kur'an okunur veya Peygamberimizden mevrut hadîsler okunur, hastaları için okunacaksa. Yoksa öyle bir manası bilinmeyen, kimin ne dediğini bilinmeyen kelimelerle okunan, rukyeler caiz

değildir. *Fekad berie mine't-tevekküli*. Bu adam tevekkülden uzak.

b. İstiğfarın Fazileti

مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ مِنْ كُلِّ
هَمٍّ فَرَجًا وَمِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا
يَحْتَسِبُ

Men eksera mine'l-istiğfâri, cealellâhü azze ve celle lehû min külli hemmin feracen.

Her kim istiğfara devam ederse. İstiğfar, Cenâb-ı Peygamber sallallahu aleyhi vesellem yaptığı gibi, Cenâb-ı Hak Celle ve Alâ da Kur'an'ında istiğfar etmemizi bize emretmiştir. O emretmiş, Cenâb-ı Peygamber de yapmış ve bizim yapmamızı da bize tavsiye etmişlerdir. Fakat istiğfarı Estağfirullah, Estağfirullah, Estağfirullah deyip geçmemeli. İstiğfarı tamam okumalı.

Estağfirullah ellezî lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûmü ve etûbü ileyhi, Ve es-elühü't-tevbete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ, innehû, hüve't-tevvâbü'r-rahîm.

Bunu yüz kere hiç olmasa bir insan. Estağfirullah, estağfirullah 100 kere çabuk olur. Fakat tamamını okursan biraz ağır olur

ama tatlı olur. Binâenaleyh istiğfarı kim böyle çok ederse *ekser, ekser, çok*. Cenâb-ı Peygamber 70 ve 100 olaraktan kendileri tarafından zikredilmiştir. Her gün yaparlarmış istiğfarı. Kim yaparsa bunu *Cealellâhü azze ve celle lehû min külli hemmin feracen*. Hem dert, kaygı, musibet, neler varsa yani, birçok manaları ifade eden kelime. Bunların hepsinden Cenâb-ı Hak ona kurtuluş verir. Sıkıntılardan kurtulur, dertlerden kurtulur, meşakkatlerden kurtulur.

Ve min külli dâkin. Ne kadar darlıklar varsa, *mehracen* ondan da kurtulur, çıkış yolu bulur.

Ve razekahû min haysü lâ yehtesibü. Aynı zamanda da ummadığı yerlerden Cenâb-ı Hakk ona rızıklar ihsan eder. Ummadığı yerlerden rızıklar verir. Kur'an-ı Azimuşşan'da,

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ¹

Ve men yetteki(A)llâhe yec'al lehû mehracân. Ve yezukhu min haysu. Ayet-i

¹ Talâk Suresi, 2-3.

kerîmesinde de Cenâb-ı Hak bunu bize beyan etmiştir. Birçok büyüklerimize gelmişler, benim şu derdim var, öteki demiş benim bu derdim var, herkese istiğfar tavsiye etmişler. Niçin?

İstiğfarda çok fevaid var. Sayısız fevaid. Çocuğu olmayanın çocuğu olur. Parası olmayanın parası olur. Malı olmayanın malı olur. İşte derdi olanın derdi gider. Birçok böyle fevaidle doludur. Onun için herkese en güzel tavsiye edilecek şey istiğfara devam. Fakat istiğfar ancak günahları terk etmekle olur. Günahlara devam edildiği takdirde yapılan istiğfarlar hem yersiz olur hem de uygunsuz olur yani. Hem bir taraftan yap hatayı, bir taraftan da yalvar. Yalvarmak iyi ama hatayı da terk et.

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ فَقَدْ بَرِيَ مِنَ النِّفَاقِ

Men eksera zikrallâhi, fekad berie mine'n-nifâki. Her kim Allahu Teâlâ'nın zikrini çok ederse. Zikirlerin nev'i çok. Allah demek zikirdir. Lâ ilâhe illallâh demek zikirdir. Kur'an okumak zikirdir. Namaz kılmak zikirdir. Tesbih çekmek zikirdir. İstiğfar çekmek zikirdir. Müslümanların faydasına koşmak o da zikirdir.

Bunları her kim çok yaparsa, *ekser* kelimesiyle, ekser kelimesiyle anladım. Ekser, kesretten malum, çokluktan. Çok yaparsa, ne kadar çok yaparsan, bu kadar çok kârın olur. Ve Cenâb-ı Zülcelal hazretleri az zikredenleri Kur'an'da şöyle zem ediyor.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَآؤُنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا²

İnne'l-münâfikîne yuhâdi'ûna'llâhe ve hüve hâdi'uhum ve izâ kâmû ilâ's-salâti kâmû kusâlâ yurâûne'n-nâse velâ yezkurûna'llâhe illâ kalîlâ.

Allah'ın zikrini az yaparlar. Sıkıştığı vakit yapar. Görürlerse yapar. Çünkü makbul olan bir şey değildir. Namazı kılarken de ağır ağır kılar. Onun için namazda ön safları kapabilmek büyük kârdır. İlk safı kapamazsan, ikinciye kapacaksın. İkinciye kapamazsan üçüncüyü. Geri saflarda kalmak tembellik alametiymiş. *Kusâlânın* manası geri kalmak, geç kalmak, geri kalmak tembellik alamettir ki, münafıkların

² Nisâ Suresi, 142.

alameti olduğunu burada beyan buyurmuş. Onun için camilere bazı cuma günleri çok erken giderlermiş ki ilk önce giren ben olayım diyerekten. Çünkü ilk girene büyük mükâfat veriliyor. Sonra o mükâfatlar azala azala yumurtaya iniyor. Ashâb-ı kirâmın zamanında da cuma günleri bhusus camiye erken girmenin faziletini kazanmak için sabah namazını kıldıktan sonra camiden çıkmazlarmış. Cumaya karar camide oturulmamış ki, cumaya girenin öncesi, ilklerinden olalım diyerekten. Böyle ezan okunsun da ondan sonra camiye girelim demek, bu yanlış bir iştir.

c. İslam'da Büyüklere Hürmet

مَنْ أَكْرَمَ ذَا سِنٍَّ فِي الْإِسْلَامِ كَأَنَّهُ قَدْ أَكْرَمَ نُوحًا وَمَنْ
أَكْرَمَ نُوحًا فِي قَوْمِهِ فَقَدْ أَكْرَمَ اللَّهَ

Men ekrame zâ sinnin fi'l-İslâmi. Her kim İslamiyet'te yaşlanmış, başlanmış, saçını sakalını ağartmış, beli bükülmüş bir insan. *Zâ sinnin* 60'ı, 70'yi geçmiş 70'i belki 80'i falan. Çok yaşlı yani. Tabi sayısını koymamış ama yaşlı bir insan.

Keennehû kad ekrame Nûhan. Sanki bu adam, Nuh aleyhisselama ikram etmiş gibidir. Yaşlı bir insana ikram, Nuh aleyhisselama yapılan ikram gibidir.

Ve men ekrame Nûhan fî kavmihî. Her kim ki Nuh aleyhisselamın kavmi içinde ikram ediyor. *Fekad ekramellâhe.* Bu adam Allahu Celle ve Alâ'ya ikram etmiş sayılır. Yani büyüklere karşı hürmet ve saygının alametlerinden birisi. Onun için İslâm'da güzel şeydir.

Hatırıma gelmedi ama büyüklere ikram, küçüklere şefkat rahmet etmeyen bizden değildir. Yani büyüklerine ikram etmeyen, küçüklerine de şefkat etmeyen bizden değildir sözünün bu da ayrı bir tabiri. Her kim yaşlı bir insana İslâm'daki yaşından dolayı, İslâm'da bu kadar ömür sürmüş, ibadet taat etmiş diyerekten ona hürmet ediyor ve önüne geçmiyor ve ona saygı yapıyor. Her şeysinde. Ki Hz. Ali kerramallahi vechihi de böyle bir şeyden dolayı tahzim buyurmuşlar. Sabah namazına gidiyormuş da önünde bir yaşlı, onu geçmemiş, namaza da geç kalmış. Allah da güneşi durdurmuş. İki tabir var burada, güneşin durduruluşunda. Bu olmaz şeydir diyenler var,

tabiatın icadı. Güneş durur mu hiç? Ama Allah'ın kudretinde olan her şey, Allah'ın emrine musahhardır. Durur da gider de. Bu bir şey değil de yani o vazifesini yapmış. O ihtiyarın önüne geçmemiş, güneş de batmamış, o da vaktinde namazını kılabilmiş.

مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللَّهُ

Men ekrame ehâhü, feinnemâ yükrimüllâhe.

Ne kadar güzel şeyler bunlar. Her kim bir din kardeşine ikram ederse, buyrun der yer gösterir. İkramın çeşitleri var yani. Mutlaka elinden tutup öpmek lazım değil. Ona bir yer gösterir, bir kolundan tutar. Bir şey yapar, nasıl yaparsa yapsın, bir ikram edecek.

Men ekrame ehâhü. Kardeşine bir ikram yapsın. *Feinnemâ yükrimüllâhe.* Bu Allahu Teâlâ'ya ikramdır. Şimdi bizim ramazanda arkadaşlar, kardeşler hep ikram yapıyorlar, sofralar kuruyorlar. Ben bu sene dizlerim ağrıdığı için iştirak edemiyorum bunların sofralarına, hepsinden özür diliyorum ama affederler mi, etmezler mi bilmem. Şimdi o ikramı kabul etmek lazım. Buyrun diyorlar, ona da icabet etmek lazım. Yalnız, burada da bir

hatalar oluyor mu bilmiyorum gayri. Davetçilerin vazifesi, cami komşuları da ortak olması lazım. Kendisinin dostları vardır oradan buradan, bir sürü insan geliyor bugün. Hiç tanımadığımız insanlar, sofraya oturuyorlar. Fakat cami komşularından birçok kimseleri de göremiyoruz sofrada. Onlara da hiç kulak asılmıyorsa bu sofrayı tertip edenin bir hatasıdır. Bunu şey yapmalı, sofrayı tertip ettiği günü, evvela cami komşularını, mademki bu camide yapılıyor bir ziyafet, caminin komşuları da bundan istifade etmelidir, değil mi ya? Ama gelir gelmez, orası bize ait değil.

مَنْ أَكْرَمَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَلْيَقْبَلْ كَرَامَتَهُ فَإِنَّمَا هِيَ
كَرَامَةُ اللَّهِ فَلَا تَرُدُّوا عَلَى اللَّهِ كَرَامَتَهُ

Men ekramehû ehûhü'l-müslimü. Ee, bu da hayır şimdi. *Men ekramehû ehûhü'l-müslimü.* Bir müslüman kardeşinin ikramı var size. Nasıl olursa olsun. İster evine çağırmak suretiyle ikram etsin. İster size bir hediye vermek suretiyle ikram etsin. Nasıl ikram ederse eder. *Men ekramehû,* bir ikram. *Ehûhü'l-müslimü.* Müslüm kardeşi kardeşine bir ikram ediyor. *Fe'l-yekbel kerâmetehû.* Onun ikramını kabul et. Ben kabul etmem

diyerekten onu mahcup etme. Sen o ikramdan müstağniysen onu alır başkasına da devredersin. Ama onu da sevindirmek için, onun ikramını kabul etmek lazım. *Fe'l-yekbel* diyor Efendimiz. Kabul etsin, *kerâmetehû*, onun ikramını. *Fe innemâ hiye kerâmetüllâhi*. Bu ikram ondan değil sana, Allah'tandır. Allah'ın verdiği ikramı ne diye reddediyorsun?

Cenâb-ı Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Hazreti Ömer'e bir şey verdi, bir hediye gelmiş kumaş. Nasıl hatırımda pek yok ama. Onu Hazreti Ömer Efendimiz'e vermiş. Hazreti Ömer Efendimiz ipeklidir, ben bunu giyemem demiş. Giyemezsen başkasına veremez misin demiş. Giyemezsen, ipeklidir de, başkasına da veremez misin? Bu mualde. Binâenaleyh, ikramı kabul etmek, ikramı asıl ettiren Allah. Bunu iyi bilmek lazım. Asıl ikram Allah'tan gelir buna. Onun için o gelen ikram Allah'ın ikramıdır, onu kabul eder.

Fe lâ teruddû alellâhi. Açıklıyor şimdi. Allah'ın ikramını Allah'a sakın reddetmeyin. Bu, tabi, davetlerde böyle. Bu akşam bize teşrif etmez misiniz? İşin yok, gücün yok. Etmem, olmaz. Peki, teşekkür ederim. Gidersin. Onu

reddetmeyeceksin. İbn Asâkir, Ebû Nuaym Hazreti Enes rivayetten rivayet etmişler.

مَنْ أَكَلَ دِرْهَمًا مِنْ رَبًّا فَهُوَ مِثْلُ ثَلَاثٍ وَثَلَاثِينَ
زَنْيَةً

Men ekele. Bu şeyler bitti.

Men ekele dirhemen min riben. Her kim bir dirhem, en eksik şey, ölçü, dirhemden başka, bir dirhem, iki dirhem, dört yüz dirheme çıkar, bin dirheme çıkar, gider. Aşağısı bir, birden başlıyor. Bir dirhem, bir insan faiz yerse, riba faiz, yerse, yani *ekele*, yerse *fe hüve mislü selâsin ve selâsîne zenyeten*. Bu otuz üç zinaya yapmış gibidir. Bir dirhem faizin yemesi otuz üç zinaya karşı oldu. Biz zinaya yapan adama rast gelirsek onu taifleriz tabi. Ne edepsiz adamsın deriz. Fakat faiz yiyenlere kimse bir şey demiyor. Hatta bugün onun müdafileri var. Bugün faizsiz zam dönmez diyorlar. Ticarete zam olmaz. Alacaksın vereceksin işte burada faiz olacak. Binâenaleyh burada bir dirhem diyor. Şimdi diyorlar ki azıcık faiz olmaz. Az da faiz olmaz diye de bir şeyi daha var, fikir veriyor. Ya faiz, kat kat olursa o zaman faiz olur diyor. Onlar tefeci diyorlar. Tefecilerinki faizdir. Ötekiler

azmış faiz yüzde bir, yüzde üç, yüzde beş. Onlar faiz sayılmaz. E burada bir dirhem diyor. En aşağısını gösteriyor. Allah kusurumuzu affetsin. Hazreti İbn Abbâs'dan bu rivayet. Şeyleri söylüyor.

d. Mescide Girme Adabı

مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الْخَضِرَوَاتِ: الْبَصَلِ وَالثُّومِ
وَالْكُرَّاثِ وَالْفُجْلِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا

Men ekele min hâzihi'l-hadravâti: el-besale, ve's-sûme, ve'l-kürrâse, ve'l-fücle. Her kim bu yeşil otlardan yerse ki onlar soğan, sarımsak, pırasa, turp gibi her zaman yediğimiz faydalı şeyler addettiğimiz, bunları yerse.

Felâ yekrabenne mescidenâ. Bunlar bizim camilerimize gelmesin. Bu kokularıyla halkı taciz etmesinler. Bunun içinde sigara yok. Bu pırasa olsun, soğan olsun, sarımsak olsun, turp olsun, bunlar hep mukaddi şeyler. Bunları arar bulur yeriz. Yeriz de bunlara bile Cenâb-ı Peygamber razı olmuyor camiye gelen adam. Bunu evvelce yesin, ağzının kokusu gitsin. Namaz vaktinden evvel yesin yahut namazdan sonra yesin ki ağzında bu kokularla camiye gelmesin. Ya, sigarasını cami kapısına kadar

sürdürerek gelen kimsenin haline ne der
Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bilmem.

Hatta bunlardan böyle bir tabiat
edinmişler, içiyorlar mesela, yiyor soğan,
sarımsak. Gelmişler, Cenâb-ı Peygamber onları
bakı denilen mezarlığa kadar sürgün etmiş..
Tutun bunları atın oraya. Camiye bunlar
yakışmaz diyerekten onları kaldırmış, oraya
kadar sürgün etmiş. Onun için sigara bugün tıp
âleminde de İslâm âleminde de hem sıhhate
hem keseye muzur bir şeydir. Bu muzur
olmasıyla beraber müptelalığı da, müptelaları
da pek yok. Allah, evvelce bunun kanunlarını
çıkarmışlar, bilmem neler yapmışlar, yine
hakkından gelememişler. Bugün gelmenin de
imkânı yok. Yalnız Allah insaf verir de
sıhhatinin kıymetini bilirse, sıhhatinin
kıymetini bilirse, İslâm'da da bu yakışmaz bir
şey derse bu da israftır derse eh ona da
inancıyla, bir azimkarlıkla sabrederse kurtulur.
Yoksa başka türlü mümkün değil.

مَنْ أَكَلَ مِنْ خُضْرِكُمْ هَذِهِ شَيْئًا فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا
فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَّى مِمَّا يَتَأَذَّى مِنْهُ بَنُو آدَمَ

Men ekele min hударiküm hâzihî şey'en, felâ yekrabenne mescidenâ. Yine, bu sizin cemiyetimize böyle bir şeyleri yiyip de gelen insan varsa, *felâ yekrabenne mescidenâ.* Bunlar bizim mescidimize de yaklaşmasınlar.

Fe inne'l-melâikete. Çünkü melekler, *teteezzâ mimmâ yeteezzâ minhü benû âdeme.* Âdemoğlunun rahatsız olduğu şeylerden, tabiatıyla melekler de rahatsız olurlar. Onun için insanların hoşlandığı güzel kokulara sürünmek lazımdır ki o ruhaniyeti de cezbeder. Meleklerin de gelmesine vesile olur, insan rahat olur. Onun için güzel kokular alırız, sürünürüz, ikram da ederiz, başkalarına süreriz diyerekten. Ramazanda bize zarar etmez koku sürülmesi. Şafiilere göre caiz derler, kerahat vardır. Bizde kerahatte yoktur. Böyle meleklerin hoşlanmadığı kokulardansa onların hoşlandığı kokuları sürünmek tabiatıyla daha evladır.

Hatta bir yerde görmüştüm ki, arıların balını almak için arıcı bir duman veriyor arılara, arılar o dumandan müteessir olarak kaçıyorlar. Kaçtıktan sonra da arıcı balları da güzelce alabiliyor rahatlıkla, eski zamanda. Şimdi daha kolaylıkları var. Bunu şeytan

görmüş de, şeytanın da aklı ermemiş. Bu insanları kandırmanın yollarından, çünkü meleklerin himayesinde insan, onun için yanaşamıyor yanlarına, bazı sevgili kullarının yanına yanaşamıyor. Bu tutmuş, sigarayı icat etmiş, bunu aldatmış, bunu da içerisinde şöyle iyilik var, böyle iyilik var derken, şimdi melekler dağılmış. Melekler dağılınca şeytan da yanaşmış. Yanaştıktan sonra da olan olmuş.

مَنْ أَكَلَ هَذِهِ الشَّجَرَةَ الْخَبِيثَةَ فَلَا يَقْرُبَنَّ مُصَلَّانَا
حَتَّى يَذْهَبَ رِيحُهَا

Men ekele, yine tekrar bakalım.

Men ekele hâzihi's-şecerati'l-habîsete.

Bu sefer habislik adına da koydu soğan, sarımsağı. *Felâ yekrubenne müsallânâ hattâ yezhebe rîhuhâ.* Kokusu gidinceye kadar ağzından, mescidimize yaklaşmasın o adam. Pişirir de yersen tabi olmaz ama ama çiğsini yemekte böyle zararlar var. Ahmed b. Hanbel'in, Dâvud'un, İbn Hibbân'ın, Beyhâkî'nin, Hazreti Müğire'den naklidir.

e. Helal ve Haram Lokma

مَنْ أَكَلَ مِمَّا تَحْتَ الْمَائِدَةِ أَمِنَ مِنَ الْفَقْرِ

Men ekele mimmâ tahte'l-mâidetî emine mine'l-fakri.

Men ekele mimmâ tahte'l-mâidetî Şimdi bizim kusurlarımızdan birisi de, ekmek kırıklarına hiç riayet etmeyiz. Dökeriz, çok kırık yaparız sofrada. O kırıklar da sonra en iyi hal, süpürülür, atılır sokağa, yahut çöp tenekesine. Cenâb-ı Peygamber diyor ki;

Men ekele mimmâ tahte'l-mâidetî. Sofraya dökülmüş ekmek kırıkları, neler varsa. Bunları her kim yerse, *emine mine'l-fakri*. Fakirlikten emin olur adam. Fakir olmaz o adam.

Yani mâ yeskütü mine't-ta'âmi." Yenilmiş şeylerden, dökülen şeyleri yiyen insanlar, fakirlik yüzü görmezler demiş.

Ravahu Hatîb fi'l mü'telifi an Hüdeybete'bni Hâlidin an Hammâd bin an Sâbitin an Enesin, demiş.

Hâlbuki şimdi ufak ufak kırık parçaları tabii başka, bir de böyle böyle parça parça ekmekleri atmak başka. Allah kusurlarımızı affetsin. Tenekeler böyle ekmeklerle doluyor

diyorlar, arabalar doluyor diyorlar, hayvanların önüne gidiyor diyorlar, denize atılıyor diyorlar, çok şeyler. Hep bunlar israfın parçalarıdır. Sen bir kişinin israfına bakma. Bu israf memlekette kırk milyon insan birer kuruşluk israf ederse kırk bin kuruş yapar. Onar kuruş yaparsa bu kadar yapar. E bu yazık değil mi?

Bak şimdi. Bu çok güzel.

مَنْ أَكَلَ مِمَّا يَسْقُطُ مِنَ الْمَائِدَةِ لَمْ يَزَلْ فِي سَعَةٍ مِنَ
الرِّزْقِ وَوَقِيَ الْحُمُقَ وَوَلَدَهُ وَوَلَدُ وَلَدِهِ

Men ekele mimmâ yeskutu mine'l-mâidetî. Sofradan dökülen kırıkları her kim yerse. Tenezzül ediyor, şeylik yapıyor, büyüklük taslamıyor. Eh bu da benim elimden koptu. Onu mikroplandı diye atarlar. Yerse. Lem yezel fî se'atin mine'r-rizk. Rızkında genişlik olur.

Rahmetlik dedemden hatırımda kalmış. Dedelerimiz işte böyle şeylerimizi nakledermiş aslında. Benim de hatırımda kalan bu vak'ayı çocukluğumda kalmıştı aklımda. Ara sıra söylerim size. Sonra onu görmüştüm bir yerde. Musa aleyhisselam'ın zamanında bir adamcağız çok zengin olmuş. Çok zengin olmuş. Artık bıkmış da demiş ki:

Ya Musa! Alsın bunu elimden Cenâb-ı Hak. Ben bu kadar istemem artık. Orada da buyrulmuş ki, çocuklarına ekmeğini ayakta yedirsın. O da çocukların boynuna bir torba asmış. Rızıkları dökülmesin bunun içine diyerekten. Zenginlik daha bir müsaviymiş. Ya Musa demiş ne oldu böyle?

E demişler ki bunlara hürmet ettikçe Allahu Teâlâ senin rızkını arttırıyor. Üç yüz küsur kimse, üç yüz küsur mahlûk, bu lokma ağzımıza girinceye kadar hizmet eder. Melekleriyle de ayrı. Bu yer yarılı. Bu yerin yarılması kolay mı? Sen sokta bir şey, çıkar bakalım dışarıya. Bu Allah'ın kudretiyle yerde köklenir, yer yarılır, çıkar dışarıya, büyür, işte tanelenir filan eder. Değirmenci, biçerler, harmancı döver, bilmem ne yapar, sonra değirmenciye gider, un olur, ayıklanır, temizlenir, bizim ekmek fırıncılarımız eline geçer, bize de ekmek olaraktan gelir. Ama kaç kişinin elinden, hizmetinden geçmiştir bu, bize gelince kadar. Sen de bunuhakir edipte yere at, ama Amerika bize yollar dersin sonra. Ama Amerika yollamadığı vakitte de açlıktan nefesimiz kokarsın. Allah esirgeye.

Onun için ekmeğın kıymetini bilmeli, hiçbir tanesini ziyan etmemeye çalışmalı. Her kim böyle ekmek tanelerinin düşürdüğü kırıkları yerse, hâlbuki lokmalar, biz bir yerde bulunuyorduk da, ekmek vermezlerdi orada, herkes ekmeğini kendisi getirsin derlerdi. Herkes ekmeğini getirir, yediğı kadar yer, yemediğinde alır gider. Niçin?

Orada kırık kalmasın. E şimdi hazır ekmekler konuyor, bir parça koparıyor, orada bırakıyor onu. Gerek lokantalarda olsun, gerek evlerde olsun, gerek cemiyetlerde, yiyeceğın kadar yersin, baktın ki kalan ziyan olacak, onu ye. O israf olmaz. Bırakırsan israf olur. Yiyemeyeceksen hiç koparma onu. Kalmasın öyle. Binâenaleyh böyle sofradan düşenleri yiyen insanlar, *lem yezel fî se'atin mine'r-rizki*, rızıkta daima genişlik üzerindedirler.

Bakın şimdi bu da *ve vükiye'l-humka*, *ve veledühû* *ve veledü veledihî*. Kendisi de ahmaklıktan kurtarılır. Ahmak olmaz. Ekmeklerin kırıklarını yiyen adamlar, Allah-u Teâlâ onlara ayrıca bir şey verir, zekâ verir, feraset verir. Ahmak olmazlar. Ahmaklık fena bir şey şimdi. Daha kendi veledi ve veledinin de veledi, torunları da Allahu Teâlâ bu sebeple

onları da himaye ediyor. Alıştırıyorsun. Aman oğlum, dökmeyin sofraya ekmek kırıklarını yere. Döküldüyse, topla bakalım şunu da ye. Evvela kendin yersin, o da görür. Sen de yap bakalım yavrum dersin, o da alışır kırık toplamağa. İyi. Ne kadar büyük fevaidi varmış. Yine bir tane daha gelmiş.

مَنْ أَكَلَ مِمَّا يَسْقُطُ مِنَ الْخَوَانِ نُفِيَ عَنْهُ الْفَقْرُ
وَنُفِيَ عَنْ وَلَدِهِ الْحُمُقُ

Men ekele mimmâ yeskutu mine'l-hivâni.
Sofra orda. Mâide idi, burada hivân. *Nüfiye anhü'l-fakru.* Fakirlik bu insandan giderilir. Fakir olmaz o adam. *Ve nüfiye an veledihi'l-humku.* Ahmaklık da ondan da ve veledinden de, evladından da evladı ahmak olmaz. Onun için ekmeği kesmeyi hoş görmemişler. Ekmeği bıçaklarla kesip, onu zedelemeyi hoş görmemişler. Ona hürmet için bölmek, kullanmışlar ki o bıçak tabi, ekseriyetle hayvan kesimlerde filan kullanılıyor. Ona benzetilmesin diyerekten hoş görmemişler. Tabi bıçak devri de yeni bir devirdir. Eskiden bıçak mı vardı herkeste, herkes eliyle koparır yermiş. Yine bakınız bir tane daha var.

مَنْ أَكَلَ مِمَّا يَسْقُطُ مِنَ الْخَوَانِ فَرَزِقَ أَوْلَادًا كَانُوا
صَبَاحًا

Men ekele mimma yeskutû mine'l-hivâni, fe ruzika evlâden kânû sibâhan. Allah. Her kim, sofrasından düşen ekmek kırıklarını toplar da yerse, ona Allah öyle bir evlat verir ki gayet güzel yüzlü, hüsnü ahlâk sahibi, cemal sahibi olur. Yüzüne bakan hayran kalır. O Allah'ın verışı işte. Bazısı mesela çirkin yüzlü olur, bazısı tatlı yüzlü olur.

مَنْ أَكَلَ فَشَبِعَ وَشَرِبَ فَرَوَى فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
أَطْعَمَنِي وَأَشْبَعَنِي وَسَقَانِي وَأَزْوَانِي خَرَجَ مِنْ
ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

Men ekele fe şebia ve şeribe feravî. Yedi, karnını doyurdu. Suyunu da içti, ona da kandı. *Fe kâle:* Ondan sonra da dedi ki, vazifesi şimdi. *Elhamdü lillâhi'llezî et'amenî.* Çok şükür, elhamdülillah. Allah bana bak, bugün güzel bir yemek verdi. Yedim. *Ve eşbeanî,* doyurdu da. Çünkü Allah esirgeye doyma kabiliyetini vermese Allah bize hayvanlar gibi boyuna sabahtan akşama kadar yer. Niçin?

Doyma kabiliyetini vermemiş Allah. Bir taraftan yer, bir taraftan çıkarır, doymaz. Ama bize öyle mi? Kısmetimiz kadar bir şey yeriz, yedikten sonra doyarız elhamdülillah. Doyduk deriz. *Ve sekânî, ve ervânî*. İçtik, orada da kandık. O da oldu, elhamdülillah. Bunu yapmak suresiyle yani Allahu Teâlâ'ya hamd ediyoruz. Verdiğinden, bu nimetlerden dolayı. Hamdin fedaili, *harace min zünûbihî keyevmi veledethü ümmühû*. Yalnız günahların affı, bak ne kadar Cenâb-ı Hak, Cenâb-ı Peygamber bize güzel yollar göstermiş. Anadan doğduğu gibi diyor, günahlardan çıkar. Niçin?

E Allah'a hamd ediyoruz, verdiği nimetlerine karşı. Hamdin büyük fedaili var. Niçin?

Kitabımızın başı,

Bismillâhirrahmânirrahîm. Elhamdülillâhi Rabbil âlimin ile başlar. Her şeyde varlığın sahibi olan Hazreti Allah'a karşı, hamd etmekle mükellefiz. Bir kere karnımızı doyurmuşuz, suyumuzu da almışız. Ondan dolayı da Cenâb-ı Hakk'a hamd edersek, anamızdan doğduğumuz gün gibi günahlardan çıkacağımızı beyan ederken, bugünkü yetişen evlatlarımızın da bundan haberdar olmamaları ve bir dua

etmesini bilmemeleri de çok acınılacak ve ağlanacak şeylerdendir. Hiç olmazsa insan Türkçe olarak Elhamdülillah ya Rabbi sana çok şükür de diyemez mi?

Geçen bir Almanya'dan gelen kardeş çocuğunu Alman mektebine vermiş. Usül, Alman mektebinde herkes sırasına girdiği vakitte bir dua ediyormuş Almancı kendisi. Buna gelmiş sıra, sen de et bakalım, bir dua demişler. Durakalmış, gelmiş babasına söylemiş, ne diyeceğim ben buna?

Oğlum sen de Elham'ı okuyaydın ya demiş. Ertesi gün Elham'ı okunca, onlar da tebrik etmişler, aferin diyerekten. Bunu gavurcuk yapıyor da Müslümancık yapmasın olur mu? Müslümanın da buna riayet göstermesi lazım. Bu nimet olmasaydı, aç kalınca insanlar nasıl kıvranıyor Allah esirgeye.

Şimdi bir tane daha geldi. Acı. Allah, acı değil de tatlıdır bu. Acıların altında tatlılar vardır. Bazı adamlar zehir gibi biberi yer. Ondan da lezzet duyar. Acıdır ama lezzet duyuyor adam. Elinden alamazsın. Şimdi bakınız bu acıdır ama acının altında çok güzel tatlısı var.

مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً مِنْ حَرَامٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ
لَيْلَةً وَلَمْ تُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا وَكُلُّ لَحْمٍ
يُنْبِتُهُ الْحَرَامُ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ وَإِنَّ اللُّقْمَةَ الْوَاحِدَةَ
مِنْ الْحَرَامِ لَتُنْبِتُ اللَّحْمَ

Men ekele lokmaten min harâmin.
Haramdan bir lokma yerse bir insan. Çok çeşidi
var canım. Allah affetsin.

Men ekele lokmaten min harâmin. Orada
riba yiyen, burada da haramdan yiyen. Ne
yerse yesin. Çalar da yer, zorla alır da yer.
Efendim işte adamları kandırarak. Çeşitli.
Bir kimse böyle bir lokmayı haramdan yerse,
lem tükbel lehû salâtü erbe'îne leyleten. Kırk
günlük namazı kabul olmaz. *Ve lem tüsteceb
lehû da'vetü erbe'îne sabâhan.* Kırk sabahta
yapacağı yalvarmaların hiçbirisi kabul olmaz.
*Ve küllü lahmin yünbitühü'l-
harâmü.* Herhangi bir gıda ki insanın
vücudunda et bitiriyor o, et bitiyor. *Fennâru
evlâ bihî.* O etten cehennem daha...

*Ve inne'l-lokmete'l-vâhidete mine'l-
harâmi letünbitü'l-lehme.* Bir lokma,
ekmekten bir zerrecik bir şey bitirecek.

Gelecek derse kalmasın. Bir tane şurada şey var güzel.

f. Güzel Ahlak Üzerine Nasihatler

مَنْ أَكَلَ فِي قَضْعَةٍ ثُمَّ لَحَسَهَا اسْتَغْفَرَتْ لَهُ الْقَضْعَةُ

Men ekele fî kas'atin sümme lehasehâ'stağferat lehü'l kas'atü.

Yemek yediğimiz kapları her kim güzelce sıyırırsa, sıyırdıktan sonra bir de onu şöyle parmaklarıyla temizlerse, *istağferat lehü'l-kas'atü*. O sahan ona dua eder. Senin benim buna aklım ermez. Aklım ermez ama Allahu Teâlâ'nın Resulünün sözü boş değildir. Ravileri de çokcadır. Binâenaleyh, o kalan yemekleri şeytanlar yer, şeytanlar yalayacaktır. Kalan, sahandaki kalan kırık, az bir şeyleri bırakıyoruz sahanlarda. Onlar şeytanlara kalıyor. Şeytanlar gelip onu yalıyor. Binâenaleyh, şeytanlara beni bırakmadın diyerekten sahan, Müslümanlar yedi diyerekten, o da onun için dua ediyor. Estağfirullah diyor. Onun istiğfarı haliyle olan bir istiğfardır ki, bunlara bizim gücümüz yetmez. Fakat Allah'ın velileri ve sevgilileri onu hem işitirler hem duyarlar.

Allah kusurlarımızı affetsin.

Onun için bakınız şimdi sofrada en büyük kabahatlerimizden de birisi. Kaplarımızı hiç hemen biraz varken kaldırırız, atarız. Çayımızı öyle, ne oldu bunu yedin de işte tamamını iç artık, niçin bırakıyorsun? Suyunu da öyle bir parça bırakıyorsun. Hepsi israfa gidiyor. Bunlardan korunmak için de Cenâb-ı Peygamber çeşitli yollardan bizi nasıl ikaz ediyor?

Ekmek kırıklarını dökmeyin. Döküldüyse bırakmayın onları.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfîkat-ı samadaniyesine mazhar eylesin... Ve kendisinin de razı olduğu güzel halleri bizlere de hıfz-ü ihsan buyursun inşaallah...

el-Fâtiha.

Mehmet Zahid KOTKU
İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ